

2022

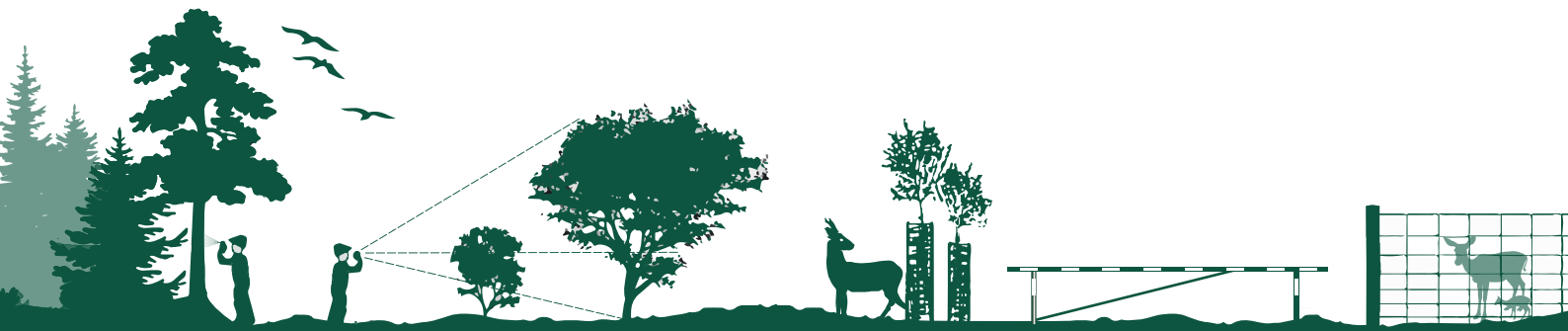

Koninklijke Belgische
Bosbouwmaatschappij

ACTIVITEITEN- VERSLAG

Met dank
aan onze partner " Contact Forestier "
voor hun steun en bijdrage aan het
schrijven van dit verslag.

www.contactforestier.be

**Dominique
Godin**
VOORZITTER
VAN DE KBBM

WOORD VAN DE VOORZITTER

2022 was dan wel een jaar waarin de corona-dreiging voor de mens afnam en de letterzetter-epidemie voor onze fijnsparren verminderde; niettemin was het een jaar met gebeurtenissen die ons dagelijks leven ingrijpend hebben veranderd. Er was de waterschaarste in het voorjaar, maar de aanplantingen in onze bossen sloegen toch aan, omwille van de wateroverlast van 2021. In de zomer waren er de hittegolven en periodes van droogte die zorgen baarden, met name door de berichtgeving in de media over de bosbranden in Frankrijk. Gelukkig kwam het niet zo ver in België, maar we noteren wel een verhoging van het aantal mensen die intekenden op de AMIFOR brandverzekering, wat erop wijst dat de bouseigenaars terecht bezorgd zijn op dit vlak. Hoewel 2022 bij ons dus niet zorgde voor zulke extreme verstoringen met rampzalige gevolgen als bij onze burens, zijn onze bosbouwers zich nog steeds goed bewust van de gevaren van de klimaatverandering die wegen op onze bossen. De Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij beantwoordt deze uitdagingen en onzekerheden met diversificatie om de weerbaarheid te verhogen: diversiteit binnen haar eigen rangen, via haar talrijke activiteiten en een team dat werd versterkt met nieuwe medewerkers; diversiteit bij haar leden waarvoor ze zich dagelijks inzet; diversiteit door het voortzetten van ambitieuze projecten zoals Trees for Future, Regiowood, of nog de Innoverende Trajecten; en tot slot de diversiteit van het **Mozaïekbos** waarmee de bosbouwers aan de slag

kunnen om alle mogelijkheden te verkennen. De bedoeling van dit instrument is om de bosbouwers te helpen inzicht te verschaffen in wat er allemaal mogelijk is op het gebied van de exploitatie en het beheer van hun bossen. Sta mij hier toe een kunstzinnige metafoor te gebruiken: in zekere zin is het mozaïekbos voor de bosbouwer wat het schilderspalet is voor de kunstschilder! Het palet biedt de kunstschilder een brede waaier aan kleuren waarmee hij vervolgens een klein doek of een groot fresco maakt, afhankelijk van het materiaal dat hij ter beschikking heeft om op te schilderen. Aan de hand van dit beeld nodigen we de bosbouwers uit om inspiratie te halen uit het palet van het mozaïekbos opdat ze een bij wijze van spreken een veelkleurig bos zouden uitdenken, en daarbij **lef en passie** aan de dag zouden leggen, om zo te zoeken naar de toestand die in harmonie is met de natuur, de thuisbasis van hun oeuvre.

2022 is ook het jaar van de laatste rechte lijn van mijn **9 jaar als voorzitter** van de KBBM. Een rijke en intense periode waarvan ik nu al een beetje nostalgisch word, maar ik geef de teugels met plezier en vertrouwen door aan mijn opvolger.

Deze inleiding vormt slechts een ruwe schets van de activiteiten van de KBBM, en ik nodig u uit om ze meer in detail te ontdekken op de hierna volgende bladzijden.

Veel leesgenot.
Dominique Godin

5 DE KBBM

- 6 Wat we zijn
- 7 Het team
- 8 Het mozaïekbos
- 10 De vrijwilligers
- 12 De belangrijkste cijfers van 2022

13 Onze activiteiten en diensten

- 14 Onze opleidingen
- 17 Uw tijdschrift Silva Belgica
- 18 Uw verzekeringen
- 19 De certificatie van uw bossen
- 21 Hulp bij herbebossing

23 Onze onderzoeksprojecten

- 24 Trees for Future
- 27 Innoverende Trajecten
- 27 Koolstof en de rol van het bos
- 28 De afgelopen Europese projecten

29 Onze Impact

- 30 De Zittingen van het bos
- 30 De steunmaatregelen van het GLB

A large, stylized tree graphic in a light orange color, positioned on the right side of the page. The tree has a thick trunk and several branches with oval-shaped leaves. It is set against a solid orange background.

DE KBBM

Wat we zijn

Visie

De Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij staat ten dienste van het bos en begeleidt de bosbouwers opdat zij aan de volgende generaties een gezond en multifunctioneel bos overdragen.

Missie

De KBBM stimuleert een duurzaam bosbeheer aan de hand van informatie, opleiding en aangepaste diensten zoals verzekeringen, de certificatie en de steun voor de herbebossing. Zij kan hiervoor bogen op meer dan 125 jaar ervaring, een aangepaste pedagogiek en een holistische benadering.

Daarnaast heeft de KBBM een bewustmakingscomponent ontwikkeld om het grote publiek te sensibiliseren en werkt ze mee aan verscheidene toegepaste onderzoeksprojecten.

Ze richt zich in de eerste plaats tot haar leden (boseigenaars, bosbeheerders en bosliefhebbers) en met haar activiteiten wil ze het uitwisselen van ervaringen en ontmoetingen tussen de verschillende actoren van het bos stimuleren. Daarbij worden diverse beheersinstrumenten aangeboden aan de bosbouwers zodat zij vrij hun eigen keuzes kunnen maken.

De 4 waarden gedragen door het team en de vrijwilligers

Know-How

De KBBM zet een hele waaier aan vakkennis in om elk van haar opdrachten tot een goed einde te brengen. Daarvoor heeft zij een team met veldervaring, dat zich permanent bijschoolt, dat initiatieven neemt en met een openheid van geest nieuwe ontwikkelingen omarmt. Zo kan het KBBM-team doeltreffende en kwaliteitsvolle diensten leveren.

Openheid

Via haar activiteiten plaatst de KBBM het delen van ervaringen op de voorgrond. Zij zet samenwerkingen op met de gesprekspartners uit haar activiteitensector. Dit alles verloopt in een sfeer van openheid met haar team dat nuttige en gemakkelijk toegankelijke tools ter beschikking stelt.

Passie

De KBBM en haar team zijn gepassioneerd door het bos en dragen die passie ook uit. Wat het onderwerp ook is, het team van de KBBM wordt gedreven door toewijding en een levendige interesse voor het bos.

Durf

De KBBM durft te ondernemen en te innoveren als dit nodig is voor het bos en de bosbouwers. Ze durft open te staan voor uiteenlopende meningen en werkwijzen. Ze zet in op de kracht van de collectieve intelligentie en op de kracht van het samenwerken.

Het team

Philippe de Wouters
DIRECTEUR

Béatrice Van Haere
ONTHAAL
& SECRETARIAAT

Élodie Van Nieuwenhove
ADMINISTRATIEF
VERANTWOORDELIJKE

Isaline de Wilde
SPONSORING
& HERBEBOSSING

David Dancart
COÖRDINATOR
SILVA BELGICA,
BOEKHANDEL,
BA-VERZEKERING

Pascaline Leruth
COMMUNICATIE-
MEDEWERKER
& "FOREST FRIENDS"

Amir Bouyahi
FINANCIEEL
VERANTWOORDELIJKE
& COÖRDINATOR
"FOREST FRIENDS"

Julie Goffette
VERANTWOORDELIJKE
"FOREST FRIENDS"

Nicolas Dassonville
VERANTWOORDELIJKE
OPLEIDING, STEUN
AAN DE HERBEBOSSING
& TREES FOR FUTURE

Julie Losseau
PROJECTMANAGER
ASKAFOR PROJECT

Pierre-Olivier Bonhomme
VERANTWOORDELIJKE VOOR
HET PROJECT REGIWOOD II

Virginie Louis
INNOVATIEVE ROUTE,
HULP BIJ HERBEBOSSING
& COACHES

Pierre Bormann
VERANTWOORDELIJKE
PEFC-BOSCERTIFICATIE

Marine Rezette
COÖRDINATOR
PEFC-BOSCERTIFICATIE

Cédric Staes
VERANTWOORDELIJKE
DIGITAAL PROJECT
& WEB MASTER

Zonder Lore Schietecattee, Isabelle Lamfalussy en Raphaële Van Der Perre te vergeten, die de KBBM in de loop van 2022 heeft verlaten.
Dank aan haar voor haar inzet.

Het mozaïekbos

Het 'mozaïekbos' is een instrument dat werd gecreëerd in 2021 en aan het grote publiek werd voorgesteld op 21 maart 2022, de Internationale Dag van het Bos, met een persconferentie georganiseerd op het terrein. Op deze dag werd eveneens de website www.foretmosaique.be/?lang=nl gelanceerd, waarop enorm veel informatie beschikbaar is, die iedereen vrij kan raadplegen.

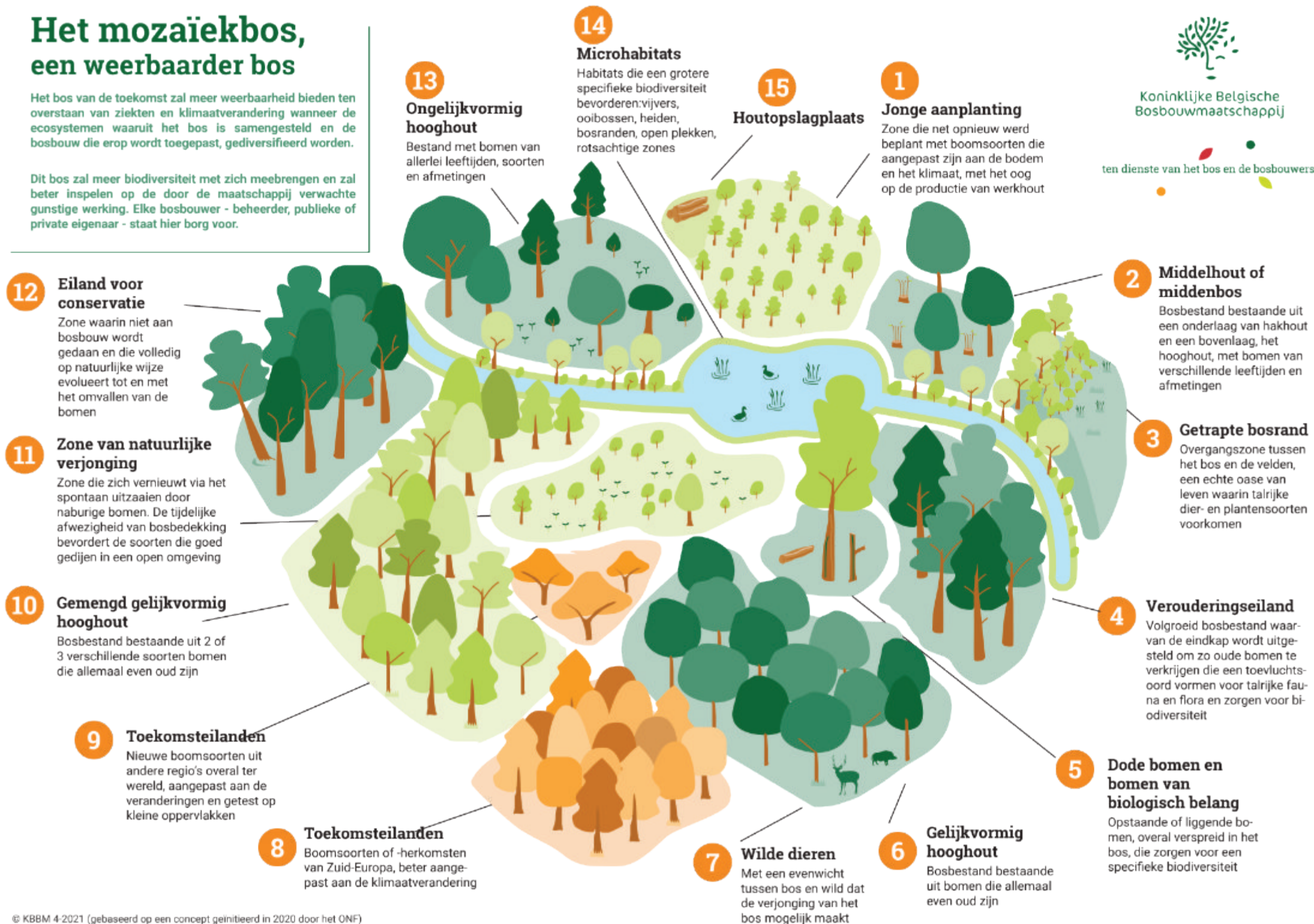
Het kernidee van dit instrument: de biodiversiteit, het immuunsysteem van onze bossen! Met deze diversiteit wordt niet enkel gedoeld op het aantal boomsoorten, maar ook op een diversiteit qua bosbouwpraktijken, en op de genetische en functionele diversiteit. Het mozaïekbos nodigt de bosbouwers uit om te overlopen wat er allemaal mogelijk is op het gebied van de exploitatie en het beheer van hun bossen, en dit in een geest van openheid en lef.

De grote veranderingen die we vandaag meemaken, brengen veel onzekerheden met zich mee, en dwingen ons om de bosbouwpraktijken verder te ontwikkelen om zo aan de toekomstige generaties bossen over te dragen die gezond en multifunctioneel zijn. Het mozaïekbos is geen plan voor het bos van de toekomst maar een inspiratiebron om de bosbouwers te helpen deze uitdaging aan te gaan.

Het mozaïekbos, een weerbaarder bos

Het bos van de toekomst zal meer weerbaarheid bieden ten overstaan van ziekten en klimaatverandering wanneer de ecosystemen waaruit het bos is samengesteld en de bosbouw die erop wordt toegepast, gediversifieerd worden.

Dit bos zal meer biodiversiteit met zich meebrengen en zal beter inspelen op de door de maatschappij verwachte gunstige werking. Elke bosbouwer - beheerder, publieke of private eigenaar - staat hier borg voor.

De vrijwilligers

Als vrijwilliger van de KBBM moet je niet alleen enthousiast zijn, maar ook professionalisme en bekwaamheid aan de dag leggen! Elke nieuwe vrijwilliger start met een door de KBBM aangeboden basisopleiding. Naast een aanwezigheid op het terrein wordt elke opdracht zorgvuldig voorbereid en vaak wordt er nadien een verslag opgemaakt voor de KBBM en/of voor de eigenaar. Begin december heeft de KBBM een bijeenkomst georganiseerd van haar vrijwilligers (bosbouwers) waar een hele dag ervaringen werden gedeeld in een gezellige sfeer. De gelegenheid om ten zeerste de **BEDANKEN!**

“Enclos-exclos”

Onze stagiair, Benoit Serrero, werd ondersteund door een team van 12 vrijwilligers. Samen hebben ze de jaarlijkse inventaris opgemaakt van de plantengroei op de 78 nog steeds aanwezige inrichtingen. Deze “enclos-exclos”-inrichtingen zijn verspreid over 32 eigendommen van onze leden die wensen mee te helpen aan het objectiveren van het evenwicht tussen het bos en het groot wild.

Alles samen werden er 12,5 velddagen georganiseerd.

87 Bosvrijwilligers

79 Diensten geleverd

1.280 Burgers gesensibiliseerd

Coaches

De 15 coaches hebben gezorgd voor de opvolging van de aanplanting en voor de verslagen met betrekking tot 7 aanplantingen, gesponsord door bedrijven door tussenkomst van de KBBM.

Zij hebben 10 coachings gedaan van leden die met vragen zaten.

Waarnemers van de gezondheid van de bossen

Het team van de correspondenten-waarnemers (CW) is samengesteld uit 15 personen, onder wie 3 leden van het KBBM-team en 12 vrijwilligers. Ze hebben 24 follow-ups van aanplantingen gedaan en 31 gezondheidsbezoeken afgelegd, met andere woorden een totaal van 55 opdrachten ten behoeve van privé-eigenaars.

Forest Friends en de Bosgidsen

De KBBM telt 36 Bosgidsen. Zij dragen bij tot het Forest Friends project dat bedoeld is om de gebruikers van het bos te sensibiliseren (het grote publiek, scholen, bedrijven,...).

In het totaal werden er 42 sensibiliseringsactiviteiten georganiseerd ten voordele van meer dan 1.100 mensen: wandelingen, animaties, infostands,...

Het Forest Friends project heeft ook tot doel de bouseigenaars te helpen bij het uitwerken van gelegenheden waarbij ze publiek toelaten in hun bos. Hiertoe werden 26 didactische borden besteld en geplaatst in 7 eigendommen (het charter van de wandelaar, bosbouwwerken,...).

Forest Friends betekent tot slot ook het op de hoogte brengen van “zij die spreken over het bos” (leerkrachten, studenten in de houtsector,...) en hen leren om een geïntegreerde en transversale kijk op het bos te hebben. De projectverantwoordelijke en de Bosgidsen hebben aldus 19 opleidingen en wandelingen aangeboden, waarmee 180 leerkrachten en jongeren in opleiding konden worden bereikt.

Trees for Future

Het team van vrijwilligers werd versterkt met 23 nieuwe rekruten in 2022, omdat het project alsmaar omvangrijker wordt om op te volgen. In de lente heeft het team, met onze stagiair Eve Eloy, in grote mate geholpen bij het nakijken of de aanplantingen aansloegen van de 64 in 2021-2022 aangelegde proefperceeltjes (verdeeld over 19 sites). In de herfst leerden de vrijwilligers hoe gezondheidsmonitoring in zijn werk gaat, samen met het Waals Observatorium voor de Gezondheid van de Bossen, zodat ze in staat zijn om de gezondheid en de houtaanwas te monitoren op alle proefperceeltjes (174 perceeltjes verdeeld over 42 sites).

In het totaal werden er 38 monitoringsdagen verwezenlijkt door de vrijwilligers. Ze kregen gelegenheid tot opleiding tijdens 6 dagen verspreid over het jaar.

De belangrijkste cijfers van 2022

28

veld- of
conferentiedagen
voor 523 deelnemers

Meer dan

2.700

leden

42

geleide bezoeken
en bosanimatie
voor 204 deelnemers

20

lessen gegeven in het kader
van het getuigschrift
van bijkomende studies
in de boswetenschap

2

gepersonaliseerde
opleidingen

1228

leden verzekerd
met betrekking tot BA bos

62.000

Bomen geplant in 2022

7.568

geabonneerden

En sinds **2011** :
386 projecten gefinancierd,
518.000 bomen geplant en
91 deelnemende structuren

Facebook : 5.066 (+22,1%)
Linkedin : 1.102 (+49,3%)
Instagram : 274 (+14,2%)
Silva Mail : 1.643 (+12,5%)

ONZE ACTIVITEITEN EN DIENSTEN

Onze opleidingen

2022 werd gekenmerkt door een goed gevulde activiteitenkalender. We hebben inderdaad 23 opleidings- en informatiedagen aangeboden aan onze leden.

Verschillende van onze activiteiten hadden als thema de aanpassing van de bossen aan de klimaatverandering, met in het bijzonder drie lezingen van onze Franse collega's van het ONF (Office National des Forêts) met wie we nauw samenwerken rond dit uiterst belangrijke onderwerp. Zo heeft Jean-Claude Tissaux (ONF) ons een lezing gegeven over de fysiologische aanpassing van de bomen aan de waterschaarste en over hun hechte relatie met de bodem, terwijl Brigitte Musch (ONF) ons de strategieën heeft uiteengezet die gebruik maken van de bosgenetica en de geassisteerde migratie. Erwin Ulrich (AgroParisTech) gaf een uiteenzetting over de verschillende exploitatiemethodes waarmee de bosbodem, het eigenlijke kapitaal van de bosbouwer, niet wordt aangetaast.

De methode bestaande uit de diversificatie van de boomsoorten geniet de voorkeur om de weerbaarheid van onze bossen te verbeteren. De lork

is één van deze soorten die steeds meer wordt aangeplant. Diversificatie van de soorten moet noodzakelijkerwijze gepaard gaan met een aanpassing van de bosbouw. Tijdens onze opleiding rond het merken bij het dunnen van naaldbomen werd aldus ook uitgelegd wat de lork specifiek nodig heeft op het vlak van hameren.

Natuurlijke verjonging en bosbouw met doorlopende bedekking zijn twee andere methodes waarmee de weerbaarheid kan worden verhoogd van de bestanden die zich lenen voor deze technieken. Het in de praktijk brengen van de natuurlijke verjonging vereist een heel andere techniek (en technische kennis) dan deze nodig voor het beheer van de reguliere aanplantingen. Het is in deze context dat er verschillende opleidingen werden georganiseerd, samenhangend met het project Askafor, over het beheer van natuurlijke verjonging en over de gerichte bosbouwwerken in het kader van de gemengde bosbouw met doorlopende bedekking.

In 2022 hebben we ook het model van het mozaïekbos gepromoot. Daartoe hebben we met name een dag georganiseerd in Villers-la-Ville op een domein waar al meerdere decennia aan diversificatie wordt gedaan van zowel de boomsoorten

als de vormen van bosbouw. Deze dag was een groot succes.

Nog steeds in verband met het mozaïekbos-concept werd er een aan de alternatieve bosvernieuwingstrajecten gewijde dag georganiseerd in samenwerking met de CAPFP (Cellule d'Appui à la Petite Forêt Privée) en de bosvereniging van de "Tiges et Chavées" (kammen en depressies in de Condroz). Er werd uitvoerig uitleg gegeven over trajecten waarbij natuurlijke verjonging wordt gecombineerd met verschillende vormen van verrijkende aanplantingen.

Tot slot hebben we dit jaar ook een vervolmingsmodule uitgetest ter aanvulling op de Forêtfor-basismodule. De betrokken formule, genaamd Forêtfor Lifelong Learning, behandelde twee onderwerpen die weinig aan bod kwamen in de basisopleiding: enerzijds de boswegen en de beveiligde toegang, anderzijds de verschillende methodes van houtverkoop (op stam en langs de weg). De ervaring was uiterst positief en dus zullen we de formule herhalen in 2023 samen met andere geavanceerde opleidingen.

Forêtfor

De opleiding ForêtFor was ook in 2022 opnieuw een succes. We hebben aldus de vierde editie beëindigd en zijn met de vijfde gestart. Dat zijn dus al 150 beginnende bosbouwers die deze schakelopleidingscyclus in de hout- en bosindustrie hebben gevolgd.

Hier kunt u één van de vele getuigenissen lezen van een deelnemer waaruit duidelijk blijkt dat ForêtFor daadwerkelijk antwoord geeft op een vraag van de toekomstige/nieuwe bouseigenaars/bosbeheerders.

Getuigenis van Eric

"Mijn zussen en ik hebben een mooi bos geërfd. We kennen het als wandelaars, maar niet als beheerders, maar toch moet iemand er zich mee bezig houden, of minstens in staat zijn om er verstandig over te kunnen overleggen met professionals. Ik gaf mezelf 5 jaar de tijd om de informatie bijeen te sprokkelen tijdens de opleidingen van de KBBM.

Met ForêtFor kreeg ik een compleet en gestructureerd programma, aangepast aan mijn niveau, dat over een tijdspanne van één jaar wordt georganiseerd en dat mij brengt op een iets hoger niveau dan wat ik had gehoopt. Ik ben nu in staat om te begrijpen wat mijn bosbouwexpert mij voorstelt en ik kan het met hem bespreken, omdat ik heb kunnen verduidelijken welke mijn beheersdoelstellingen zijn en omdat ik een idee heb van hoe ik ze wil/kan bereiken. Ik voer ook zelf een aantal verrichtingen uit waarvoor ik heb gekozen om er de nodige tijd voor uit te trekken en het nodige materiaal ervoor aan te kopen. Zo ontdek ik ons bos op een andere manier.

Zo ben ik ook weer een beetje terug bij papa, en wie weet zal één van de kinderen ooit de fakkel overnemen.

»

Studiereis 2022 : Finlande

Finland is één van de meest beboste landen van Europa. Meer dan 75% van het landoppervlak, hetzij 23 miljoen hectare, is er bedekt met bos. De houtindustrie vormt een belangrijk onderdeel van de economie van het land.

De Finse bosbouw steunt in grote mate op 3 boomsoorten: de fijnspar, de grove den en de berk.

We waren onder de indruk van de haast perfecte vorm en rechtheid van de Finse bosbestanden. Alle bomen zijn opvallend recht, of ze er nu natuurlijk zijn gekomen of in een beheerd bos staan. Onze gidsen konden geen verklaring geven voor dit fenomeen.

De Finnen zijn echte professionals die steeds voorop lopen op het gebied van innovatie, of het nu gaat om de zaadbevoorrading, de bosbouw, de houtexploitatie en -verwerking, of nog het gebruik van hout bij de constructie van gebouwen.

De industrie is er sterk geïntegreerd en gericht op de productie van kwaliteitsvol hout dat geleverd wordt aan verschillende "ecosystemen" van fabrieken die deze grondstof zo rendabel mogelijk maken en die al hun bijproducten valoriseren. We hebben met name het geluk gehad om een bezoek te kunnen brengen aan de fabriek Metsa d'Äänekoski die verpakkingen maakt op basis van houtvezel, maar ook textiel, biobrandstof en meststoffen, waarbij ze 2,4 keer meer energie produceert dan ze verbruikt. De optimalisering wordt niet enkel bekeken op de schaal van de onderneming, maar ook op die van het industriepark.

Ook de opleiding van de bestuurders van hout-oogstmachines zouden ons kunnen inspireren.

Om bestuurder van zulke machine te worden, moet je een opleiding van minstens 3 jaar volgen. De opleiding bestrijkt niet enkel het besturen van de machine, maar ook alle technische aspecten van een dunning. De bestuurders zijn aldus in staat om zelf de bomen uit te kiezen die moeten geveld worden wanneer men overgaat op het vrijstellen van waardevolle (toekomst)bomen.

In Finland wordt er ook aandacht geschonken aan duurzaam bosbeheer. 88% van het bosoppervlak is er immers PEFC-gecertificeerd. We hebben talrijke bosbestanden bezocht die worden beheerd volgens eenvoudige maar doeltreffende trajecten, die de instandhouding omvatten van de bodem en van dode bomen of bomen op stam op het moment van de definitieve kap. Elk privé-bos bevat ook steeds één of meer zogenaamde zones met "integraal natuurbewoud".

Finland blijft niet gespaard voor de klimaatverandering. In het zuiden van het land zijn er alsmear meer aanvallen van de letterzetter op de plaatsen waar de grond het droogst is. De aanpassing van de Finse bossen aan de klimaatverandering zou aldus kunnen bestaan uit het inschakelen van andere inheemse of uitheemse soorten en uit het aanpassen van de bosbouwtrajecten. Net als in Wallonië vormt de onzekerheid die vooralsnog bestaat omtrent de valorisatie van de nieuwe soorten waarvan gebruik zou worden gemaakt, een obstakel.

Dankzij deze 8-daagse reis door het zuiden van het land konden we het bosbeheer ontdekken als ook het gebruik van het hout, vertrekkend van de zaden helemaal tot bij de uit hout opgetrokken gebouwen. De Finse context verschilt weliswaar van de onze, maar niettemin zijn we allemaal teruggekeerd van deze reis met nieuwe ideeën over de in onze Belgische bossen toe te passen bosbouw.

Uw tijdschrift Silva Belgica

Silva Belgica, het tweemaandelijks vulgariserend tijdschrift rond bos en bosbouw dat al meer dan een eeuw verschijnt, biedt heldere en nauwkeurig geformuleerde artikelen voor de boscijner, -beheerders, en andere actoren van het bos alsook voor de bosliefhebbers. Met 56 bladzijden in kleur en met veel illustraties stelt Silva Belgica zijn lezers op de hoogte van de bosbouwtechnieken en -praktijken en van het meest recente nieuws over het bos. Zijn redactioneel beleid is er één waarbij, op een objectieve manier, wordt aangezet tot een duurzame en kwaliteitsvolle bosbouw, in al zijn facetten. Het heeft bijzondere aandacht voor de aanpassing van de bossen aan de klimaatverandering.

Silva Belgica is een kostbare bron van informatie over het bosbeheer, met bijdragen van een brede groep aan auteurs, wat maakt dat de behandelde onderwerpen gevarieerd zijn en er ruimte is voor nieuwe benaderingen.

Wij wensen deze talrijke auteurs - universitaires, ecologen, boscijners, professionals uit de houtindustrie,... - te bedanken voor hun medewerking aan de Silva Belgica. Zij geven het tijdschrift zijn specifiek karakter.

Uw verzekeringen

De collectieve verzekering "BA Bos"

Bij een boom die omvalt of een tak die schade toebrengt aan derden, loopt u een groot aansprakelijkheidsrisico. Daarom heeft de Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij een collectieve verzekering burgerlijke aansprakelijkheid afgesloten waarvan haar leden kunnen genieten, en dit voor een veel interessanter bedrag in vergelijking met een individueel contract. Vandaag dekt onze collectieve verzekering "BA Bos" meer dan **71.000 hectare** ten voordele van **meer dan 1.200** van onze leden.

De premie bestaat uit een forfait van 50 € en een bijkomende som van 1,25€ per verzekerde hectare. Ze maakt deel uit van de "Premium"-bijdrage.

1200 leden zijn verzekerd door de BA Bos-verzekering

De AMIFOR brandverzekering

AMIFOR is een onderlinge verzekeringsmaatschappij ten dienste van **904 private en publieke boseigenaars**. De AMIFOR brandverzekering verzekert vandaag meer dan **71.733 hectare** in België tegen bosbranden. Droogte en hittegolven komen steeds vaker voor en het risico op brand wordt dus almaar groter. Hierdoor sluiten steeds meer boseigenaars zich aan bij AMIFOR.

Meer informatie op www.amifor.be

+1.200

Leden gedekt door BA Bos

23

nieuwe private eigenaars die vrijwillig de principes volgen voor een duurzaam beheer van hun bossen voor 1 566 hectares méér dan in 2021.

5

deelnames van de PEFC-cel aan opleidings- of informatieactiviteiten rond de duurzame verbintenissen inzake het bos.

459

gecertificeerde private eigendommen in Wallonië die de 14 verbintenissen aangaan van de PEFC-boscertificatie, dit wil zeggen 34 571 hectares die PEFC-gecertificeerd zijn..

21

doorgelichte eigendommen om de naleving van de door de eigenaars aangegane verbintenissen te waarborgen.

De certificatie van uw bossen

De PEFC-boscertificatie is aanwezig in meer dan 55 landen over de hele wereld met een totaal gecertificeerde oppervlakte van meer dan 280 miljoen hectare. In het Waalse Gewest is deze certificatie van toepassing op 53% van het bosoppervlak.

Sinds 2003 staat de KBBM in voor de PEFC-certificatie van de eigenaars en beheerders van private bossen gelegen in Wallonië. Elke private boseigenaar die zijn bomen wil verkopen met het PEFC-label voor duurzaam bosbeheer kan een dossier indienen bij de KBBM en een attest bekomen waaruit zijn aansluiting blijkt. Het gaat om een vrijwillige certificatie; er moet niet voldaan worden aan een minimum oppervlakte of aan voorafgaande voorwaarden.

In 2022 was ons PEFC-team aanwezig op verscheidene evenementen op het terrein om in gesprek te gaan met talrijke eigenaars, met hen van gedachten te wisselen, en zo het PEFC-label onder de aandacht te brengen. Dankzij deze beschikbaarheid tijdens opleidingen, infoavonden of evenementen georganiseerd samen met de gemeenten, zorgden we ervoor dat 23 nieuwe boseigenaars zich aansloten bij een duurzaam beheer van het bos.

De nieuwe PEFC-certificatienormen voor duurzaam beheer komen eraan

De vijfjaarlijkse herziening van de normen draagt bij tot de continue verbetering van PEFC: de be-

2022

doeling is om het juiste evenwicht te vinden tussen alle actoren van het bos en tegelijkertijd de duurzaamheid van het bos te verbeteren.

In april 2022 legde het forum de laatste hand aan de nieuwe PEFC-normen. Ze werden naar de PEFC-Council gestuurd voor een internationale erkenning. Eveneens in dit verband is de PEFC-afdeling van de KBBM bezig met het uitwerken van het nieuwe charter dat weldra van kracht zal worden en dat een geldigheidsduur van 5 jaar zal hebben.

Er wordt hard gewerkt om het een en ander te vulgariseren: een praktische gids en een toolbox staan in de stijgers. Dit alles om het de privé-bos-eigenaars zo eenvoudig mogelijk te maken om zich aan te sluiten bij het PEFC-label. Met behulp van de hen ter beschikking gestelde documenten en instrumenten zullen de eigenaars alles bij de hand hebben om de PEFC-certificatie voor duurzaam beheer zonder veel moeite te bekomen.

Al deze documenten alsook het door de PEFC-afdeling geüpdatete Management System moeten worden geaudit door een erkend onafhankelijk certificatiebureau alvorens ze kunnen worden verspreid. Vervolgens zal de PEFC-afdeling van de KBBM PEFC-certificaten kunnen afleveren die beantwoorden aan de criteria van de nieuwe normen.

Aangezien Isaline de Wilde inmiddels een andere functie heeft gekregen, is Pierre Bormann de nieuwe verantwoordelijke voor de PEFC-afdeling. Hij houdt zich bezig met de visie op korte, middellange en lange termijn en ook met de communicatie in verband met PEFC. In juli heeft Marine Rézette het team vervoegd om te zorgen voor de opvolging van de toekomstige en reeds gecertificeerde private boseigenaars en voor het uitwerken van de instrumenten in verband met de nieuwe certificatenormen.

Bent u eigenaar van een bos?

Neem met ons contact op om het label te krijgen en uw patrimonium te certificeren, of als u meer informatie wenst:

Pierre Bormann en Marine Rézette

foret@pefc.be | 081 62 74 05

Hulp bij herbebossing

De boseigenaars kunnen zwaar getroffen worden door de verschillende sanitaire crisissen waar onze bossen onder lijden. De KBBM is zich bewust van deze problemen en heeft daarom besloten om een privéfonds voor hulp bij aanplantingen te coördineren.

Elke boseigenaar kan aldus zijn herbebossingsproject indienen. Dit project moet voldoen aan bepaalde voorwaarden, in het bijzonder dat de betrokken boomsoorten goed afgestemd zijn op de site en dat de gekozen soorten zorgen voor een gediversifieerd bestand.

Vooraleer deze projecten voor sponsoring aan bedrijven worden aangeboden, stelt de KBBM een opvolgingsprotocol of monitoringsverslag op, om na te gaan of de aanplanting wortel heeft geschoten en om de beste garantie te bieden aan hen die het project zullen ondersteunen.

Aanvankelijk waren er heel weinig steunaanvragen, vandaag zijn het er enorm veel. Daarom besliste de KBBM eind 2020 om een samenwerking aan te gaan met PlantC om deze hulp aan de bosbouwers te versnellen en om een groeiend aantal bedrijven te integreren in deze hulpactie.

Sinds 2011, het jaar waarin het fonds werd opgericht, kon zo de aanplanting van bijna 518.000 bomen worden gesponsord.

En het aantal steunaanvragen neemt niet af; in 2022 alleen al werden er immers meer dan 62.000 bomen gesponsord, dankzij de ondersteuning vanwege 28 bedrijven.

Sinds 2011 :

+518.000

bomen geplant

+386

Projecten gefinancierd

+91

Deelnemende organisaties

ONZE ONDERZOEKS- PROJECTEN

Trees for Future

Het project *Trees For Future* (TFF) wil de weg van de begeleide migratie verkennen van soorten en herkomsten afkomstig uit het zuiden als één van de pistes voor de bossen om zich aan te passen aan de klimaatverandering. Het was opnieuw een jaar vol activiteiten en samenwerkingen, dat werd afgesloten met de start van het vierde plantseizoen.

Aanplantingen en follow-up van de installaties

Plantseizoen 2021-2022

Met de aanplantingen van het seizoen 2021-2022 konden er 4 nieuwe soorten (Hongaarse eik, Bosnische den, oosterse beuk, gewone beuk) en nieuwe herkomsten voor 3 reeds eerder geplante soorten (moseik, behaarde eik en wintereik) aan het netwerk worden toegevoegd. 64 proefperceeltjes werden beplant op 19 sites.

Plantseizoen 2022-2023

De intensiteit van de aanplantingscampagnes begint af te nemen. Het monitoren van de percelen daarentegen, neemt alsmaar grotere proporties aan. In het totaal werden er tijdens het plantseizoen 2022-2023 7600 planten in ontvangst genomen deze herfst, die vervolgens werden verdeeld over 7 sites waarvan er 6 nieuw zijn. Dit komt neer op 17 nieuwe proefperceeltjes. De nieuwe soorten die deel uitmaakten van de aanplantingen van dit jaar zijn de Arizona cipres en de hartbladige els. Voorts worden ook de aanplantingen van de amberboom, de Amerikaanse tulpenboom, de Hongaarse eik, de Himalayaceder en de Atlasceder verdergezet.

Wetenschappelijke opvolging

Voor haar eindwerk heeft Eve Eloy een stand van zaken opgemaakt van het project *Trees For Future*. Meer bepaald heeft zij onderzocht in welke mate de geplante boomsoorten goed afgestemd zijn op de site. Hierbij heeft ze zich gebaseerd op een diepgaand bibliografisch onderzoek van de bij het project betrokken soorten en heeft ze dit vergeleken met de analyse van de site op basis van bodemkuilen in elk van de sites. Deze studie zal mee inzicht helpen verschaffen over de reden van het beter overleven en groeien van sommige soorten dan andere, en over de verschillen tussen de sites (studie gepland in 2023).

De jonge planten op de proefperceeltjes worden gemonitord. In de lente was er een opvolging om na te gaan of de in de loop van het seizoen 2021-2022 geplante bomen wortel hebben gesloten. Ondanks de droogte van vorige zomer slaan de aanplantingen aan, met uitzondering van een partij wintereiken. Aan het einde van de herfst van 2022 werd gestart met de herbeplanting van de betrokken percelen, en dit zal in de lente van 2023 worden voortgezet.

Alle 174 proefperceeltjes van het project, verspreid over 42 verschillende sites, werden in de herfst doorgelicht om hun evolutie na te gaan op het vlak van gezondheid en houtaanwas. Om ervoor te zorgen dat jaar na jaar metingen worden uitgevoerd op dezelfde bomen, werd er aan elke gemeten boom een uniek nummer gegeven.

Partnerschap

Dankzij *Trees for Future* kan de KBBM zich positioneren als een actor van de transitie inzake de aanpassing van de bossen aan de klimaatverandering.

"Klimaatbomen"-project

Het heeft met name ervoor gezorgd dat de KBBM werd gevraagd om partner te worden in een door het Agentschap voor Natuur en Bos besteld project dat tot doel heeft om een lijst van (inheemse en uitheemse) boomsoorten voor te stellen om te worden getest in Vlaanderen in het kader van de klimaatverandering. De door de partners (KULeuven, Bosgroep Zuid Nederland en KBBM) ontwikkelde benadering is vernieuwend in de zin dat de voorgestelde lijst soorten en herkomsten zal vermelden met functionele kenmerken die vandaag ontbreken of die mogelijk wel zullen verdwijnen omdat zij vandaag verbonden zijn aan soorten die gevoelig zijn voor klimaatverandering (gestoeld op het concept van de functionele kenmerken van Christian Messier). Dit project is van start gegaan in december 2022 en heeft een duur van 1 jaar.

FuturForEst

Tijdens de vergaderingen en velddagen wordt er alsmaar nauwer samengewerkt met het project FuturForEst en het ONF. Zo kon Brigitte Musch (ONF) worden uitgenodigd om tijdens de Demo-Forest-dagen een lezing te geven over "Hoe kun-

nen we met nieuwe soorten en herkomsten onze bossen aanpassen aan de klimaatverandering?", en kon een dag met Jean-Claude Tissaux (ONF) worden georganiseerd in Louvain-la-Neuve over "de aanpassing van de bossen aan de klimaatverandering".

Het Waals Observatorium voor de Gezondheid van de Bossen en CRA-W

In de loop van dit jaar werden de banden met het Waals Observatorium voor de Gezondheid van de Bossen aangehaald. Het is de bedoeling een database op te zetten waarin alle data van het project zullen worden opgenomen. De denkoefening in dit verband werd voortgezet en zal wellicht binnenkort kunnen worden afgerond. De gezondheidswaarnemingen op de proefpercelen worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met het Observatorium (gemeenschappelijke observatieprotocollen en opleidingen). Mede dankzij een specifieke monitoring van de ceder met het CRA-W kon er een gezondheidsmonitoring worden uitgevoerd van de *Siroccocus Tsugae*.

Feedback over enkele beloftevolle experimenten

Sommige boscijdegenaren testen al sinds enkele jaren en telkens op kleine schaal, boomsoorten uit die werden geselecteerd voor proefnemingen in het kader van het TFF-project. De feedback over deze testen kan bijdragen tot dit project. Dankzij de samenwerking met een eigenaar konden er 23 permanente inrichtingen worden opgezet (aanplantingen van 1 tot 20 jaar) die worden bestudeerd aan de hand van hetzelfde protocol als *Trees For Future*. Voor elke inrichting werd er een analyse van de site in combinatie met een monitoring van de gezondheid en de houtaanwas uitgevoerd. Deze data worden nu geanalyseerd.

Onze kampioenen

We konden vaststellen dat verschillende soorten flink groeien. Van de bomen van 3 jaar oud, zijn dit onze kampioenen:

Behaarde eik

De behaarde eiken in Rumillies en in Overijse, op rijke en diepe bodems. Het grootste exemplaar meet 3m, en de gemiddelde boomgrootte bedraagt 1m70 in Rumillies en 1m60 in Overijse.

Atlasceder

De Atlasceders in Stoumont. Het grootste exemplaar meet 1m90 en de gemiddelde boomgrootte bedraagt 1m40.

Maritieme den

De maritieme dennen in Helchteren en in Poppel, op zandbodems. Het grootste exemplaar meet 2m85. De gemiddelde boomgrootte bedraagt 1m90 in Poppel en 2m10 in Helchteren.

Gulle schenkers en sponsors

Trees for Future is enkel mogelijk dankzij de bijdragen van onze private schenkers en sponsors aan het fonds van de vrienden van de Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij beheerd door de Koning Boudewijnstichting. Hierbij willen wij hen hartelijk bedanken

Doe een gift om dit project te steunen:
BE10 0000 0000 0404 van de Koning Boudewijnstichting met de mededeling
"017/1930/00022"

Innoverende Trajecten

We weten ondertussen allemaal dat de Waalse bossen een ongeziene gezondheids- en klimaatcrisis doormaken.

Het project "innoverende trajecten" heeft tot doel om op zoek te gaan naar manieren om aan bosvernieuwing te doen om zo te komen tot een weerbaarder bos. Dankzij deze trajecten zullen we raad kunnen geven aan de eigenaars, via concrete voorstellen rond verstandige diversificatie van boomsoorten, het integreren van natuurlijke verjonging in hun bosbeheer, het op een andere manier voorbereiden van het terrein, en het beschermen van de bosbodems.

2022 kende al talrijke concrete realisaties, in samenwerking met de UC Louvain, de ULG en de Waalse economische dienst van het hout (Office économique wallon du bois).

Er werden 42 bospercelen bezocht met interessante trajecten, en deze werden opgenomen in een database. In de toekomst kunnen zij dienen als model en als opleidingsmateriaal. Er wordt momenteel een technische fiche ontworpen zodat de eigenaars die één van de trajecten willen volgen, snel een duidelijke van de nodige informatie kunnen raadplegen.

Dit project wordt voortgezet in 2023, en wij zijn steeds op zoek naar interessante percelen om ons panel te verrijken. Aarzel niet om ons te contacteren.

Koolstof en de rol van het bos

Zoals gezegd maakt de KBBM het voor bedrijven mogelijk om aanplantingsprojecten te sponsoren. In dit kader vragen alsmaar meer bedrijven om een koolstofcertificaat te krijgen met betrekking tot het door hen gesponsord bosbouwproject. Als we op deze vraag zouden ingaan, zou dit vereisen dat de KBBM en haar leden zich begeven in de huidige "jungle" van de koolstofcertificaten.

Het aanbod aan koolstofcertificaten neemt hand over hand toe, maar het ene certificaat is het andere niet als het gaat over kwaliteit, robuustheid en waarborgen voor de bosbouwer en de koper. Om goed te begrijpen welke opportuniteiten en risico's voor de bosbouwer gepaard gaan met deze koolstofcertificatie, werd er een interne werkgroep opgericht om het onderwerp op te volgen. Een eerste overzicht met betrekking tot dit thema verscheen in de Silva nr. 6.

De afgelopen Europese projecten

ASKAFOR

Het Askafor-project liep af in december 2022, na twee intense en vruchtbare jaren voor de partners van het project. Het doel van het project was om de obstakels weg te nemen voor de ontwikkeling van de gemengde bosbouw met doorlopende bedekking (SMCC), teneinde het gebied van bossen die met toepassing van dit type bosbouw worden beheerd, te verhogen. De indicatoren van het project werden ruimschoots gehaald.

De leden van de KBBM konden hun praktijk van de beoogde werkzaamheden uittesten op opleidingsdagen rond pedagogische voorzieningen ("travailloscope") van naaldbomen in Daverdisse. Er werden ook nog twee andere velddagen georganiseerd zodat een breder publiek kennis kon maken met SMCC. Daarnaast kwamen de netwerken van eigenaars samen tijdens 8 dagen van kennis- en informatie-uitwisseling en sloten ze het jaar in schoonheid af met een bezoek in Duitsland, in de buurt van Saarbrücken. Zij die aan deze dagen hebben deelgenomen, zullen elkaar opnieuw ontmoeten in 2023 om samen verder na te denken over SMCC en om dit verder in te praktijk te brengen.

Regiowood II

Het interreg Regiowood II project waarop we hebben gewerkt sinds 2017, is ten einde gekomen in juni 2022. Tijdens de 6 jaar van dit project werden er talrijke opleidingen georganiseerd en verschenen er artikelen in de Silva Belgica. Daarnaast konden we dankzij dit project ook deelnemen aan de ontwikkeling van talrijke concrete instrumenten.

We vermelden hieronder enkele van de belangrijkste:

- het platform MaPropriétéForestière.be waarmee de boseigenaar zijn beheersdocument en de cartografie met betrekking tot zijn domein online kan opstellen in een beveiligde omgeving.
- de door de UCL en het CDAF gepubliceerde gids om de bosverjongingen te optimaliseren. Een beleidsondersteunend instrument om zo goed mogelijk zijn bosvernieuwingstraject uit te denken.
- de cartografie en een geactualiseerde opmeting van de bosbedekking over de 2 375 000ha bosgebied van de Grande Région, met identificatie van de plaatsen van kaalkap en de "statische" zones, en met een onderscheid tussen naald- en loofboomsoorten. De cartografische laag is beschikbaar op het GIS van de Grande Région.
- de installatie van 3 verjongingspercelen opgevolgd door de UCL en het CDAF, met als doel de impact van de voorbereiding van het terrein op de bosvernieuwingstrajecten in de vorm van natuurlijke verjonging en aanplanting te karakteriseren.

ONZE IMPACT

De Zittingen van het bos

De KBBM heeft actief deelgenomen aan de lancering van de Zittingen van het bos in Wallonië en aan het daaropvolgend overleg tussen de actoren van het bos. Dankzij deze participatieve en constructieve benadering konden de hoofdlijnen worden uitgezet voor de toekomst van het bos binnen 20 tot 30 jaar. Binnen dit werkkader is de KBBM in de eerste plaats - om niet te zeggen uitsluitend - bekommerd om het BOS, en in de huidige context van klimaatonzekerheden en sanitaire moeilijkheden, staat doodeenvoudig het behoud en het overleven van het bos op het spel.

Voor de KBBM is de multifunctionaliteit van het bos geen doel op zich. Zij staat achter de toepassingen, activiteiten en uitdrukkingsvormen van deze multifunctionaliteit, doch enkel voor zover deze rekening houden met het bos. Het nastreven van multifunctionaliteit is onmogelijk als dit een beheer tegenwerkt of belet dat er nu net voor zorgt dat het bos kan voortbestaan en overleven.

Met de resultaten van de Zittingen zal in 2023 het Gewestelijk Bosbouwplan kunnen worden opgesteld, dit is een strategisch plan voor een periode van 30 jaar voor het Waalse bos.

De steunmaatregelen van het GLB

De KBBM heeft ook actief deelgenomen aan de uitwerking van de steunmaatregelen die door Europa worden toegekend in het kader van zijn **Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)**.

In dit nieuwe GLB heeft de hout- en bosindustrie specifieke maatregelen met betrekking tot de duurzame bosbouw of de biodiversiteit concreet vorm gegeven; dit om de eigenaars te steunen bij hun patrimoniaal beheer, maar ook om een ondersteuning te bieden aan de ondernemers en de exploitanten wanneer zij investeren in machines die minder schadelijk zijn voor de bodem.

Dank aan

alle leden van de raad van bestuur die zich inzetten en die ons helpen, elkeen binnen hun mogelijkheden. Hun aanwezigheid werkt verrijkend.

Dank aan al onze vrijwilligers en aan de stagiairs die zich met veel energie inzetten om ons te helpen bij de verwezenlijking van onze projecten ten gunste van het bos. Ze hebben al zo veel voor elkaar gekregen.

Dank aan onze private en publieke partners die ons steunen bij onze acties gericht op de toekomst, zoals het project Trees for Future of de opleiding van de nieuwe eigenaars.

Dank aan al onze partners, zonder wie wij veel van onze in dit jaarverslag voorgestelde projecten niet zouden kunnen waarmaken.

En tot slot, dank aan u, beste leden, zonder wie dit alles niet mogelijk zou zijn!

"Niets groot in de wereld werd bereikt zonder passie"

Georg Wilhelm Friedrich Hegel

Ten dienste van het bos en de bosbouwers

**Informatie
Opleiding
Certificaat
Verzekering**

Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij vzw
Ten dienste van het bos en de bosbouwers
Bd Bischoffsheim 1-8, bte 3, 1000 Brussels | BE 0408 558 654
02 223 07 66 | info@srfb-kbbm.be | www.kbbm.be

Editie 2022

